

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kuopion yliopistollinen sairaala
Satu Kananen
PL 100
70029 KYS

Lausuntopyyntönnä 7.12.2018

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virtuaalisten hoitopalveluiden asiakasmaksut 2019

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ottaa vuoden 2019 alussa käyttöön virtuaalisairaalan, jonka pilotointi on jo aloitettu. Alussa käyttöön otetaan reaaliaikaiset eKäynnit ja myöhemmin ei-reaaliaikaiset eKäynnit.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on pyytänyt Kuntaliitolta lausuntoa suunnitelluista virtuaalisten hoitopalveluiden asiakasmaksuista.

Nykyinen asiakasmaksulainsäädäntö

Nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 1 §:n mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveystalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Pykälän 2 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä ja maksu määräytyväksi maksukyvyn mukaan.

Etäpalveluista ei ole nimenomaista säännöstä nykyisessä asiakasmaksulainsäädännössä. Etäpalveluita käytetään kuitenkin kunnissa ja kuntayhtymissä enenevästi jo nykyisinkin. Asiakasmaksuja on peritty vaihtelevasti ja erisuuruisina. Myös oikeustila etäpalvelujen maksujen osalta ei ole vailla tulkinnanvaraa.

Sairaalan poliklinikkamaksusta on säädetty asiakasmaksuasetuksen 8 §:ssä. Säännöksen mukaan erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitetun sairaalan tai muun toimintayksikön ja terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoisen sairaalan poliklinikalla tutkittavalta tai hoidettavalta voidaan periä enintään 41,20 euroa käynniltä. Sama maksu voidaan periä kaikilta 18 vuotta täyttäneiltä terveyskeskuksen ja sairaalan yhteisesti sairaalassa järjestämän päivystyksen yhteydessä arkisin kello 20.00–8.00 sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä.

Säännöksen 2 momentin mukaan 1 momentissa säädettyä maksua ei saa periä psykiatrisen avohoidon toimintayksikössä annetusta hoidosta.

Säännöksen 3 momentin mukaan, jos potilas poliklinikalla suoritettun tutkimuksen jälkeen otetaan välittömästi sairaalaan hoidettavaksi, peritään häneltä 1 momentissa säädetyn maksun sijasta 12 §:ssä säädetty maksu.

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksuista

Hallitus on antanut esityksen uudeksi asiakasmaksulaiksi eduskunnalle. Vaikka lain voimaantuloista ei ole vielä varmuutta, on kuitenkin syytä ottaa huomioon hallituksen esityksestä joitakin seikkoja suuntaa antavasti. Uudistuksen tavoitteena on, että maksut olisivat kohtuullisia eivätkä estäisi tarpeellisten sosiaali- ja terveystalvelujen käyttöä. Jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaalta saisi periä vain laissa säädettyjä maksuja. Asiakkaalta palvelusta perittävä maksu saisi edelleenkin olla enintään palvelusta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Ehdotetussa laissa on määritelty etäpalvelu. Sen mukaan etäpalvelulla tarkoitetaan sosiaali- tai terveyspalvelua, jossa asiakas ja sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö ovat fyysisesti eri paikassa ja toisiinsa kuva- ja ääniyhteydessä taikka jossa tietoa ja asiakirjoja välitetään verkkoyhteyden kautta tai muulla vastaavalla tavalla yksilöllisen hoidon tai huolenpidon antamiseksi.

Ehdotetun lain perustelujen mukaan jatkossa voitaisiin periä digitaalisia verkkoyhteyksiä hyödyntävästä etäpalvelusta asiakasmaksu, joka olisi suuruudeltaan enintään tavanomaisen käyntiin perustuvan asiakasmaksun suuruinen. Edellytys maksun perimiselle olisi, että palvelu vastaisi sisällöllisesti perinteistä käyntiin perustuvaa hoitoa tai palvelua, eli palvelu tulisi antaa yksilöllisen hoidon tai huolenpidon antamiseksi. Muun muassa ennaltaehkäisevistä palveluista, yleisestä ohjauksesta tai neuvonnasta ei saisi periä maksua. Niistä etäpalveluista, joista saisi periä maksun, voisi lain perustelujen mukaan kuitenkin olla perusteltua periä jonkin verran käyntiasiointiin perustuvaa palvelua alempi maksu, jotta asiakkaan kynnys etäpalvelun käyttöön olisi matalampi. Tällä tavoin olisi mahdollista myös ohjata palvelujen käyttöä.

Asian arviointia

Virtuaaliset hoitopalvelut ovat uudenlaisia terveydenhuollon palvelumuotoja, joita on hyvä ottaa käyttöön digitaalisten palveluiden muutenkin yleistyessä. Asiakkaita voidaan kannustaa käyttämään uusia palveluita perimällä niistä tarkoituksenmukaisia ja kohtuullisia maksuja. Asiakasmaksua määrättäessä on otettava huomioon, että palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Kommentit Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virtuaalisiin käyntityyppeihin ja niistä perittäviin asiakasmaksuihin.

- Reaaliaikainen eKäynti:

ei kommentoitavaa

- Ei-reaaliaikainen eKäynti:

Käyntityypin kuvaukseen tulisi laatia määritelmä siitä, mikä katsotaan käynniksi. Voidaanko esimerkiksi sarja eri aikaan kysytyjä ja kommentoituja asioita katsoa yhdeksi käynniksi, jos ne koskevat samaa vaivaa? Entä jos esimerkiksi samalla kysytään jostakin muusta väivästä, johon lääkäri vastaa, ja asiakas sen jälkeen jatkaa kysymällä lisää? Onko tällöin kysymyksessä yksi vai useampi käynti?

Esitetyn kuvauksen perusteella käynti saattaa osin vastata nykyistä hoitokirjettä, jossa on asiakkaalle kerrottu esimerkiksi laboratoriokokeiden tulokset ja annettu jatkohoito-ohjeita. Hoitokirjeestä ei ole nykyisin laskutettu asiakasta. Palvelusta perittävä maksu saa lain mukaan olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen, joka on syytä tässä yhteydessä ottaa huomioon.

- Reaaliaikainen hoitajan eKäynti ja ei-reaaliaikainen hoitajan eKäynti:

Tulee harkita, onko perusteltua, että sekä lääkärin että hoitajan eKäynneistä peritään samansuuruinen asiakasmaksu. Asiakkaan käynti hoitajan vastaanotolla voi johtaa siihen, että hoitaja ohjaa asiakkaan lääkärin vastaanotolle. Tällöin ei peritä maksua. Olisi hyvä harkita, miten vastaavassa tilanteessa hoitajan eKäynnin johtaessa lääkärikäyntiin asiakasta laskutetaan. Hoitajan eKäynnissä voinee olla kyse myös esimerkiksi sarjassa annettavasta hoidosta, josta ei ole kohtuullista periä jokaisesta yksittäisestä eKäynnistä yhtä suurta asiakasmaksua kuin kertaluonteisesta eKäynnistä.

Ei-reaaliaikaista hoitajan eKäyntiä koskevat samat arviot kuin edellä ei-reaaliaikaista eKäyntiä koskevassa kohdassa on esitetty.

- Reaaliaikainen erityistyöntekijän eKäynti ja ei-reaaliaikainen erityistyöntekijän eKäynti:

Erityistyöntekijäksi katsottavat ammattiryhmät olisi määriteltävä kuvauksessa tarkemmin. Esimerkiksi asiakasmaksulakiesityksessä vain laissa mainittujen ammattihenkilöiden hoidosta voidaan periä asiakasmaksu.

- eHoito-ohjelma:

Kuvauksen perusteella jää epäselväksi, onko olemassa vaara, että peritään asiakasmaksu sekä eHoito-ohjelman käynnistä että samaan asiaan liittyvästä aiemmasta käynnistä. Viireillä olevassa asiakasmaksulakiesityksessä asiakasmaksu voidaan periä vain laissa määritellyistä käynneistä.

- eRyhmäkäynti:

Maksun tarkoituksenmukaisuutta on aiheellista harkita. Ehdotettu poliklinikkamaksu 41,20 euroa ei vaikuta kohtuulliselta ryhmäkäynnistä, kun suhteutetaan se nykyisin ryhmäkäynneistä perittäviin maksuihin (esimerkiksi Espoossa jakson, jossa on kolme kertaa ryhmäkäyntejä, asiakasmaksu on 9 euroa ja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä perii ryhmäkäynnin asiakasmaksuna 4,80 euroa ryhmäkuntoutuksista, joissa osallistujia on vähintään kolme). Asiakkaalta perittävää maksua harkittaessa on otettava huomioon tämänkin palvelun suhteen sen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi rajanveto sarjassa annettaviin hoitoihin tulisi arvioida.

- eTiimivastaanotto:

ei kommentoitavaa

SUOMEN KUNTALIITTO

Sami Uotinen
johtava lakimies
sosiaali- ja terveystalvet -tiimin esimies

Sari Tanner-Suonpää
lakimies